

LA MONARQUIA AUTORITÀRIA: ELS REIS CATÒLICS

1. Unió dinàstica i expansió territorial

- El 1469 **Ferran i Isabel** es van casar. Després d'una guerra civil, el 1479 Isabel es va imposar com a reina a Castella. El mateix any, Ferran va ser proclamat rei d'Aragó.
  - La unió dels dos monarques no va significar la unificació de les dues corones, sinó que va ser una **unió dinàstica**, acordada a la **Concòrdia de Segòvia** (1475). D'aquesta manera, tots dos regnes van mantenir les seves fronteres, la seva moneda, el seu sistema fiscal i les seves lleis i institucions. Van actuar units en afers militars i en política exterior.
  - Els Reis Catòlics van iniciar l'**expansió territorial** per unir sota la seva Corona tots els territoris peninsulars: van conquerir el **regne nassarita de Granada** (1492), van impulsar una política d'enllaços matrimonials amb **Portugal** i es van annexionar el **regne de Navarra** (1515).
  - La seva **política exterior** va seguir dues direccions:
    - La continuació de la **política mediterrània** del regne d'Aragó: van ocupar el regne de Nàpols (1504) i van buscar el domini del **Nord d'Àfrica** per frenar els corsaris barbarescos.
    - L'**expansió cap a l'Atlàntic**, amb la consolidació de la seva sobirania sobre les illes **Canàries** (1496) i el suport a Cristòfor Colom, que va permetre l'arribada a **Amèrica** (1492).
-

2. La construcció de la monarquia autoritària

- Els Reis Catòlics van voler imposar l'**autoritat reial** a cada un dels seus territoris i sobre tots els grups socials. A cada regne es va nomenar un **virrei** com a delegat del rei.
  - A **Castella**, Isabel va aconseguir imposar el seu poder i es van introduir una sèrie de reformes per reforçar-lo:
    - Es va crear la **Santa Hermandad**, un cos armat que perseguia els criminals, i un **exèrcit professional** permanent.
    - Es van instaurar els **Consells** per assessorar el rei i disminuir la influència de la noblesa.
    - Es va crear la **Reial Audiència** per controlar la justícia i fer-la més eficaç.
    - Es va reforçar la recaptació d'impostos mitjançant la **Contaduría Real de Hacienda**.
    - Es va nomenar **corregidors** a les ciutats, que exercien funcions de govern.
  - A la **Corona d'Aragó** es van mantenir les institucions medievals, però Ferran va procurar reduir el poder de les classes privilegiades.
  - Els Reis Catòlics van pretendre la **uniformitat religiosa**. Per això van instituir el **Tribunal de la Inquisició** i van instar els jueus i musulmans a convertir-se.
-

3. L'organització econòmica i social

- L'economia de **Castella** es basava en la **ramaderia ovina** i en el **comerç de la llana**. La monarquia va protegir els ramaders (units a la Mesta) i tot el que representava l'exportació de llana, de manera que es va impedir el desenvolupament de l'agricultura i de les manufactures tèxtils. A més, gràcies al **comerç amb Amèrica**, Castella va viure una gran prosperitat.
  - La **Corona d'Aragó**, debilitada per la crisi de la Baixa Edat Mitjana, va iniciar la seva recuperació: a Catalunya es va decretar la **Sentència Arbitral de Guadalupe** (1486), que abolia alguns drets feudals, i es va recuperar l'activitat artesanal; València es va revitalitzar com a centre comercial.
  - Pel que fa a la **societat**, es va continuar amb el predomini social i econòmic de la noblesa i el clero:
    - A **Castella** la noblesa va perdre pes polític però va augmentar el seu poder econòmic i social gràcies al **mayorazgo** (deixar tot el patrimoni al fill gran).
    - A la **Corona d'Aragó** es van frenar certs abusos de les classes privilegiades i es va impulsar el creixement de la burgesia urbana, dedicada al comerç i a l'artesania.
-

4. La difusió de l'Humanisme i del Renaixement

- L'**Humanisme** i el **Renaixement** es van iniciar a Espanya durant el regnat dels Reis Catòlics, però va assolir la seva esplendor en el regnat de Carles I.
  - Els principals humanistes van ser **Antonio de Nebrija**, un destacat filòleg que va escriure la primera gramàtica castellana; el **cardenal Cisneros**, fundador de la Universitat d'Alcalá de Henares; i **Lluís Vives**, un pedagog que va impulsar la renovació de l'ensenyament.
  - En **art**, l'època dels Reis Catòlics es va caracteritzar pel **manteniment de la tradició gòtica**, i per la lenta penetració de l'art renaixentista. L'**arquitectura renaixentista** no es va desenvolupar fins a principis del segle XVI, i ho va fer en tres fases:
    - **Estil plateresc**: es van introduir nous elements decoratius en edificis d'estil gòtic (*façana de la Universitat de Salamanca*).
    - **Estil classicista**: va utilitzar els models arquitectònics clàssics (*Palau de Carles V a Granada*).
    - **Estil herreriana**: era una arquitectura nua, geomètrica i sòbria, que utilitzava línies rectes i volums cúbics (*monestir de El Escorial*, de Juan de Herrera).
-

5. L'escultura i la pintura renaixentistes

- L'**escultura** renaixentista espanyola va destacar per la intensitat amb què es plasmava l'espiritualitat i els sentiments religiosos, per sobre de la bellesa. Els retaules, monuments funeraris i imatges religioses estaven policromats. Van destacar els escultors **Alonso Berruguete** i **Juan de Juni**.
  - La **pintura** també estava orientada a la religiositat, i els temes profans i mitològics van ser escassos. Van sobresortir **Juan de Borgoña**, que tenia influència flamenca; **Pedro Berruguete**, **Juan de Juanes** i **Luis de Morales**, que van mostrar influències renaixentistes italianes; i **Alonso Sánchez Coello**, gran retratista de la cort.
  - El pintor renaixentista més important a Espanya va ser **El Greco**, que va crear un estil molt personal. Les seves obres, bàsicament pintures religioses i retrats, es caracteritzen per l'ús de colors molt vius, els contrastos de llum i la complexitat de les composicions, plenes de figures allargades que aporten espiritualitat.
-